

c. De soorten, wier zangproductie zo sterk door het weer beïnvloed wordt, dat begintijd en intensiteit daar in de eerste plaats van afhankelijk zijn. Fluiter, Tortelduif, verschillende soorten van de onder b. genoemde in de eerste dagen na hun aankomst en van a. in de wintermaanden.

De plaats van de mezen in dit schema is twijfelachtig. Koolmees en Pimpelmees zingen wel het langdurigst in de ochtend, maar niet het meest voor zonsopgang, de Glanskop neigt naar c., althans aan de binnenduinrand.

Het zal interessant zijn na te gaan hoe de zang verloopt in andere biotopen.

DE ZACHTE VOORWINTER EN DE VOGELSTAND

D. M. DE VRIES en G. DE VRIES-SMEENK.

De kachels worden nog maar juist met rust gelaten, zodat we ons nog wel kunnen verplaatsen in de afgelopen winter. Deze was er een van uitersten. In het nieuwe jaar was hij Siberisch koud, daarvoor was het zo ongewoon zacht, dat allerlei planten en dieren vreemd gingen doen voor de tijd van het jaar. In kranten en tijdschriften kon men lezen over afwijkende, individuele gedragingen, waarbij wij echter niet zullen stil staan. Wel willen wij bezien, hoe de vogelstand in zijn samenstelling daarop reageerde. In het bijzonder interesseert ons hier de vraag of vogelsoorten, die ons pas laat in het jaar verlaten, zo niet geheel dan toch voor het grootste gedeelte, nu langere tijd of in groter aantal gebleven zijn.

Onze geregelde vogeltellingen, sinds 1950 tien keer per maand verricht in het Wageningse Binnenveld, een graslandgebied met enige verspreide bouwlanden, gelegen in het zuidelijke, smalle gedeelte van de Gelderse Vallei, leken ons uitermate geschikt om hierop een voldoende gefundeerd en betrouwbaar antwoord te geven. De waarnemingen worden zo verwerkt, dat ten eerste de constantie of standvastigheid in een tiendelige schaal wordt nagegaan, af te

lezen uit het aantal keren, dat de soort werd aangetroffen. Vervolgens wordt het gemiddelde aantal individuen van elke soort berekend.

Onder de vogels, waar het hierover gaat, is de *Kievit* voor dit gebied wel de meest belangwekkende. In deze sedert de oorlog door ontwatering, bemesting en beweiding aanmerkelijk vruchtbaarder geworden streek heeft het gedierte in de bodem (men denke vooral aan de wormen!) zich sterk kunnen ontwikkelen. Daarbij vinden vogels als Kieviten, Spreeuwen, Kramsvogels en Koperwieken baat. In Maart en in de na-jaarsmaanden pleisteren hier dan ook talloze Kieviten, die verspreid over de weilanden ijverig voedsel zoeken. Wanneer zij bezeten geraken door de trekdrift, scholen zij samen in troepen, die zich zeer onrustig kunnen gedragen. Dan weer verheffen deze zich in de lucht, zwenken her en der, dan weer vallen zij op de grond, terwijl somtijds het geschreeuw niet van de lucht is. Zo kan men het in November meemaken, wanneer de Kieviten zich in de Vallei geconcentreerd hebben alvorens naar de zuidelijke kustgebieden van ons land, en als de nood hen dringt soms nog

Tabel 1. De **Kievit** in het Wageningse Binnenveld

	Constantie				Gemiddelde talrijkheid			
	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1950	7	7	8	1	120	100	394	0
1951	10	10	6	2	184	205	337	8
1952	10	10	9	3	393	557	1530	11
1953	10	10	10	6	561	1305	2760	161

Tabel 2. De **Spreeuw** in het Wageningse Binnenveld

	Constantie				Gemiddelde talrijkheid			
	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1950	10	10	10	6	69	279	195	141
1951	10	10	9	8	360	285	264	30
1952	10	10	9	6	369	729	201	57
1953	10	10	10	9	822	438	251	134

Tabel 3. De **Veldleeuwerik** in het Wageningse Binnenveld

	Constantie				Gemiddelde talrijkheid			
	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1950	4	7	8	3	7	31	3	1
1951	7	10	7	6	15	52	22	3
1952	8	9	10	4	5	19	22	5
1953	10	10	10	3	6	31	43	+

Tabel 4. De **Graspieper** in het Wageningse Binnenveld

	Constantie				Gemiddelde talrijkheid			
	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1950	6	5	3	3	3	2	4	1
1951	8	9	3	2	4	13	+	1
1952	10	8	2	0	10	16	+	0
1953	9	9	6	5	8	18	2	1

Tabel 5. De **Koperwiek** in het Wageningse Binnenveld

	Constantie				Gemiddelde talrijkheid			
	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1950		2	4	0		9	3	0
1951		3	3	3		1	3	1
1952		8	5	3		120	8	7
1953		4	9	6		13	40	34

veel verder, uit te wijken. Zij zijn dan inderdaad ontelbaar, want hun aantal is slechts door schatting te benaderen. De reeds grote gemiddelde talrijkheid in het najaar van 1952 is in ons opstel „Vogels kondigen ons de herfst aan” (D.L.N. 1953, blz. 73-75) voornamelijk toegeschreven aan dat koude en stormachtige najaar. Dit kan niet juist zijn, daar in de afgelopen herfst de getallen nog veel hoger lagen. De invloed nu van het laat aanhoudende zachte weer van vorig jaar op het verblijf der Kieviten ziet men duidelijk uit t a b e l 1. In November waren zij steeds nog aanwezig, in het record gemiddeld aantal van 2760, terwijl zij zelfs in December nog in 6 van de 10 keer werden gezien. In de tijd, dat in de vorige waarnemingsjaren de Kieviten uit het Binnenveld geheel verdwenen, namelijk in de laatste decade van November, liep in 1953 het aantal vogels, dat varieerde van 5000 tot 8000 per ronde, terug tot een paar honderd. Nadat het in de nacht van 1 op 2 Januari (1954) met heldere hemel en oostelijke wind tot 9° C. gevoren had, werden er nog 70 gezien, maar daarna werden ze niet meer waargenomen. De verdwijningsdata waren in 1952, 1951 en 1950 onderscheidenlijk 25, 21 en 22 November. Vermeldenswaard is nog, dat de grote massa der Kieviten in 1953 ons evenals in 1950, toen October warm was, pas in de tweede helft van November verliet, terwijl dit in 1951 en 1952 reeds in de eerste helft van deze maand geschiedde.

Een dergelijk sprekend verband als het staatje van de Kievit laat zien, vertoont t a b e l 2, welke betrekking heeft op de *Spreeuw*, niet. Wel zijn in December 1953 constantie en gemiddeld aantal individuen duidelijk hoger dan in dezelfde maand van de abnormaal koude herfst van 1952.

Uit t a b e l 3, die van de *Veldleeuwerik*, ziet men bij wijze van uitzondering in November een hoog optimum in talrijkheid, maar in de daarop volgende maand, waarin doorgaans het dieptepunt voor deze zeer vroeg terugkerende soort valt, waren constantie en talrijkheid in 1953 zeker niet hoger dan anders.

T a b e l 4 betreffende de *Graspieper* vertoont voor 1953 alleen aanzienlijk hogere constantie-cijfers in November en December. Het aantal blijvers was echter gering. Staan we stil bij de *Koperwiek* als laatste in de rij. Weliswaar is dit een zogenaamde wintergast, maar toch in tegenstelling tot de Kramsvogel een soort, waarvan de grote hoeveelheid meestal vroeg doortrekt. Nu het maar geen winter wilde worden, verbleven zij hier langer, zoals uit t a b e l 5 te zien is. Ook toen de bessen op waren, leverde de voortdurend zachte graszode nog een welhaast onuitputtelijke voorraad dierlijk voedsel op.

U ziet, hoe de buitengewoon zachte voorwinter van vogelsoorten, die men normaliter 's winters slechts af en toe aantreft, het aantal plakkers verhoogde. In een volgend artikel zal de invloed van de strenge nawinter worden nagegaan.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN

Europese kanarie. Op 22 April van dit jaar werd in het Arboretum te Wageningen een Europese kanarie waargenomen. De opvallend korte snavel en de gele kop en stuit sloten verwarring uit. Bovendien was de zang, die wat

op het geluid van de Grauwe gors lijkt, een goed kenmerk.

Het is verheugend, dat de Europese kanarie de laatste jaren in ons land zo blijkt toe te nemen.

B. J. HOOGERS.